

Risikobilde på jernbane slik det fremkommer gjennom inntrykk fra SJTs revisjonsvirksomhet

Inntrykk fra de første revisjoner i 1997-1999

Kjennetegn ved sikkerhetsarbeidet på norsk jernbane fra de første revisjonene var bla:

- Minimal bruk av risikoanalyser/sikkerhetsvurderinger
- Minimal bruk av tilløpsrapportering
- Muntlighetskultur: Sikkerhetsstyringen var i begrenset grad basert på formaliserte prosedyrer

Inntrykk fra den siste tids revisjoner

Akseptkriterier:

Det er i begrenset grad satt kriterier for den risiko som kan tolereres eller slike kriterier er ikke utformet og bearbeidet til anvendbare verktøy i sikkerhetsarbeidet.

Dette innebærer at noen virksomheter:

- ikke vet hvilket risikobilde de faktisk kan leve med.
- ikke vet når de må sette inn risikoreduserende tiltak.

Risikoanalyser

- Sikkerhetsarbeidet er i for liten grad basert på risikoanalyser
- Risikoanalysene er for lite tilrettelagt for praktisk bruk
- Enkelte risikoanalyser fremstår som formaløvelser
- Forutsetninger og begrensninger er lite synliggjort og hensyntatt

Uønskede hendelser

- Tilløpsrapporteringen har tatt seg stort opp de siste årene
- Fremdeles underreportering av uønskede hendelser (ikke minst hos leverandører).

Kort oppsummert om risiko

Vår erfaring er at mange av jernbanevirksomhetene ikke er:

- tilstrekkelig **kjent** med det risikobildet de faktisk opererer i
- ikke vet hvilken risiko de kan leve med.

Styringssystem

Noen styringssystemer preges av å være teoretiske manøvrer:

- for komplekse for daglig bruk,
- ikke i samsvar med faktisk organisering og utøvelse
- manglende eierskap hos brukerne

Andre mangler knyttet til styringssystemet:

- Mangel på kunnskap hos linjeledelsen om praktisering og etterlevelse.
- Opplæring, veiledning og oppfølging av nye styringssystemer er betydelig undervurdert.

Resultat:

- Sikkerhetsarbeidet er ikke i samsvar med de mål ledelsen ønsker eller,
- Er ikke optimalt i forhold til tilgjengelige ressurser.

Tjenester levert av andre

Omfanget av tjenester levert av andre er økt og omfatter tjenester levert av:

- leverandører
- kunder
- eiere
- samarbeidspartnere

Mangler ved styringen av eksterne tjenester er knyttet til:

- innkjøpskompetanse
- forståelse for ansvar for tjenester/produkter levert av andre
- kontrakter og sanksjonsmidler
- uavhengighet (små innkjøpere og store leverandører/monopol-leverandører, leveranser fra eiere/søsterselskaper)

Oppsummering

Mye har skjedd:

Stor innsats for å:

- lage analyser
- formalisere styringssystemer.

Utfordringene som gjenstår:

- Akseptkriterier, risikoanalyser og styringssystemer må utformes slik at de blir praktisk anvendbare
- Styring av tjenester levert av andre er mangelfull og trenger stadig mer fokus.